

A mélységes múlt rengeteg titkát őrzi némán a lombsusogós, sejtelmes Mecsek, és csak óriási küzdelmek árán csikarhatnak ki belőle néhány történetet a legkitartóbb faggatói. Akár a Jelenések Könyve titokzatos asszonya, sokszor csak egy-egy szót árul el az arra érdemeseknek. Ez pedig a völgségi Máza határában így hangzott: Koromszó.

A barátok titka: Koromszó

Autós térképek nem jelzik, de még a megsárgult pergamemeneken is csak elvéve találkozzunk ezzel a névvel. Pedig valamikor II. István királyunk idején, majd a tatárjárás vérzivataros napjaiban már élő település volt a Máza–Szászvár vasútállomástól délre fekvő domboldal lankása. Ha igaz. Hiszen hiába ütünk fel komoly könyveket, tudós emberek munkáit, ahány írás, annyi történet. Bizony így van ez a történelemmel, a múlt lassú folyásának hordalékából kiszűrt foszlányokat sokféle módon rakosgathatjuk össze történetekké, de nincsen hiteles tanú, ki megerősíthetné igazunkat.

Ami biztosnak tűnik, valamikor a 13–14. században kolostor működött Koromszón, ám ezen túlmenően marad a múlt homálya, a Mecsek alig enged többet a titkából. Nem véletlen, hogy a legfrissebben megjelent munkában ezt találjuk Koromszóról: „Az itteni kolostor létrejöttének körülményeit és történetének jelentős részét homály fedi”. A tudomány ezen a ponton megáll, máshol kell tapogatózniuk a kíváncsiaknak, ha többet akarnak tudni Koromszó titkáról. Maradnak a puszta kövek, a föld mélyén lapuló néma csontok, néhány szövegfoszlány és a népi emlékezet, amely mesékbe csomagolva őrízte meg a múlt örökségét.

Míndezeket Koromszó elkötelezett kutatója, *Patton Gábor* régész kutatta fel, gyűjtötte össze, aki a legfigyelmesebben hallgatta a sejtelmes suttogást. A 19. században meginduló gyűjtések idején már csak kövek heverték szanaszét a hajdani kolostor területén. Egy 1829-ben készült leírás szerint „...a falutól (ti. Máza) Négy Nyilnyi lövésre volt egy Koromszó Névű Klastrom Dél fele építve, Mellynek Omladékjai

most is tsudálkozást indittatnak, jól lehet a Vár már elpusztult, de a fundamentomát most is ásván a lakosok az abból ki szedett Köveket Épületnek használják...”. Pesthy Frigyes 1864-ből így örökíti meg a népi emlékezetet: „... itt hajdan barátok kolostora lévén honnan még a mai napig is az alapköveket a lakosok ház építéséhez alkalmazzák... a törökök betörésekor elpusztítottván minden korommá égettett, s innen veszi eredetét Koromszó. Jelenleg e helyiség szántóföld”. Hagyjuk most a hibás népi etimológiát, hiszen a név az égetéssel nyert irtásföld és a kiszáradt patakmeder jelentésű aszó szóösszetételből származik, inkább csodáljuk a korabeli emlékezetet, amely évszázadokon keresztül fenntartotta a szerzetesi kolostor hagyományát. Ennél sokkal többet ugyanis a középkori oklevelekből sem tudhatunk meg. Egy hamis, 1250 körül keletkezett irat szerint már állt. Arról azonban már nem tudósít a scriptor, hogy ki alapította, ki volt a védőszentje, és melyik szerzetesrend tagjai éltek itt mindennapjaikat. Valószínűleg a magyar történelemből jól ismert Csákok egyik oldalága temetkezett a néhány éve feltárt sírokban, az sem kizárt, hogy Szűz Mária volt a kolostor patrocíniuma, és esetleg a népszerű bencések telepedtek át a közeli Bátáról.

De a saját korában tágasnak számító két- vagy háromhajós bazilika romjai virágozó egyházi életről tanúskodnak, a mindennapi tárgyak, kulcs, fazekak, csuprok, és Hunyadi János kori obulus – a múlt átrostált hordaléka – pedig az itt élők mindennapjainak bizonyítéka. A legkésőbb a 16. században elpusztult szerzetesi közösségről ennél többet azonban eddig nem árult el a titkok tudója...

LEJEGYZETTE: DR. VARGA SZABOLCS

